

Posudek bakalářské práce:

Kateřina KÁCHOVÁ, *Památník Jakuba Popovického z Popovic (1576 – 1676)*.

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2015, 117 stran.

Přestože raně novověké památníky (štambuchy, *alba amicorum*) patří mezi poměrně bohatě dochované, zajímavé a využívané prameny, stále ještě nebyly všechny podrobeny důkladnému studiu. Jedním z nich je i památník Jakuba Popovického z Popovic ze sbírek Národní knihovny ČR, který si záslužně vybrala za téma své bakalářské práce Kateřina Káčová – a to přesto, že tento úkol patří mezi dosti náročné.

Svou práci, která již rozsahem zdaleka přesahuje požadavky kladené na bakalářské práce, rozdělila autorka kromě obligátního úvodu a závěru do čtyř kapitol. V Úvodu (s. 7–12) představila nejen památníky obecně, cíl své práce a její strukturu, stejně jako literaturu, kterou pro zpracování využila (jen bez detailnějšího hodnocení), ale záslužně připojila také teoretickou pasáž pojednávající o osobních pramenech, resp. „ego-dokumentech“, a to i s využitím relevantních zahraničních titulů. Detailnímu výkladu o památnících je ovšem věnována první kapitola (s. 13–24), v níž se studentka zaměřila jednak na vznik těchto dokumentů a jejich charakteristiku, jednak – právě vzhledem ke zpracovávanému památníku – na jejich souvislost s tištěnými knihami, tj. využívání tisků pro památníkové účely. V tomto případě se nutně jedná o kompilativně pojaté pasáže, s nimiž se ovšem autorka vyrovnala úspěšně, přestože množství zdrojů je v tomto případě v českém prostředí poněkud omezené. Obtížnější úkol představovalo z tohoto hlediska zpracování další kapitoly (s. 25–37), pojednávající o vzdělání v době, z níž pochází zkoumaný památník (což je evidentní, ale vhodnější by bylo název mírně rozšířit a upřesnit), tj. jednak o kavalírských cestách, jednak o universitách, na které se zapisovali jak cestující šlechtici, tak ti, kteří usilovali o skutečné získání universitní kvalifikace – ocenění zaslouží, že autorka rozlišuje mezi kavalírskými cestami a akademickou peregrinací. Pro zpracování příslušných pasáží již přitom využila početnější relevantní literaturu.

Vlastní jádro bakalářské práce a výsledek samostatného výzkumu K. Káčové však představují dvě následující kapitoly. Třetí (s. 38–46) přináší detailní rozbor památníku, počínaje vnějším popisem přes charakteristiku písma, chronologického záběru a použitých jazyků po rozbor obrazové výzdoby a textových záznamů, jejich věnování a uplatněných citátů a sentencí a následnou souhrnnou informaci o zapisovatelích. Vzhledem k tomu, že se jedná většinou o osobnosti méně známé, navíc nejen domácí, ale i zahraniční, je třeba ocenit jejich úspěšnou identifikaci, provedenou na základě různých zdrojů (včetně německých), i zasazení získaných informací do širšího kontextu (zvláště složité situace na universitě ve Wittenbergu). Čtvrtá kapitola pak přes svou stručnost (s. 47–48) přináší cenné shrnutí údajů o majiteli památníku, Jakubu Popovickém z Popovic, k nimž bylo možno dospět s využitím památníku, částečně i dalších informací, která K. Káčová vypátrala, a rovněž je zapojit do širších souvislostí (zde dějin města Nymburk); připomenout je třeba ještě *Rukověť humanistického básnictví*. Část informací o zapisovatelích a majiteli památníku zařadila autorka také do Závěru (s. 49–52), který jinak obsahuje shrnutí celé práce i některých zkušeností z jejího zpracování.

V bakalářské práci nechybí seznam zkratk a zejména na bakalářskou práci dosti obsáhlý seznam pramenů a literatury (s. 54–59). Druhou, neméně důležitou polovinu práce tvoří přílohy (se seznamem na s. 60), mezi nimiž zaujímá největší rozsah edice všech památníkových záznamů (s. 62–104), jejichž počet dosahuje rovné stovky (!). Edice, kterou autorka neopomněla doplnit ediční poznámkou (s. 61), je přitom vypracována (s ohledem na obtížnost textu a studentčiny zkušenosti) detailně a dosti kvalitně, včetně škrtnutých pasáží, vynechány byly pouze řecky a hebrejsky psané záznamy, kromě identifikace osob určila K. Káchová za pomoci různých zdrojů i řadu použitých citátů nebo se pokusila o dešifrování iniciálových záznamů. Při vypracování edice početných a obtížných zápisů bylo přitom nezbytné uplatnit paleografické a jazykové znalosti, stejně jako zvládnout převody chronologických údajů na obvyklý způsob datace. (Podobu záznamů ostatně přibližují obrazové ukázky č. 1–5.) Výsledky své pečlivé práce autorka shrnula do tabulek, které přinášející chronologický přehled záznamů (tj. i itinerář Jakuba Popovického), abecední přehled zapisovatelů a seznam autorů citátů včetně konkrétních děl (tabulka č. 1–3, s. 105–112). Zvláště tyto přehledy, jak to bývá u podobných prací obvyklé, představují nejcennější část analýzy památníků, a jejich vypracování si zaslouží ocenění – připomínku, resp. doporučení mám v tomto případě k použití obvyklých zkratk „s. d.“ a „s. l.“ namísto lapidárního „není“.

Kromě uvedených připomínek však již vůči práci K. Káchové nemám zásadní výhrady, naopak bych znovu chtěla zdůraznit úspěšné zvládnutí paleograficky i jazykově náročného dokumentu, uplatnění znalostí chronologie, práci se sekundární literaturou i nejrůznějšími zdroji k provedení identifikace osob a citátů. Vyzdvihnout bych také chtěla jak značnou míru samostatnosti zpracování, tak celkově kvalitní jazykovou a stylistickou úroveň textu, která dnes bohužel není samozřejmostí.

Přestože zpracování památníku Jakuba Popovického z Popovic nepředstavovalo, jak už jsem předeslala, snadný úkol, Kateřina Káchová se s ním vyrovnala velmi úspěšně a vytvořila si výborné předpoklady pro další práci (pokud se tématu bude dále věnovat, což bych považovala za velmi záslužné). Její práce představuje soudržný a vyvážený, vhodně koncipovaný celek, všechny její části jsou zvládnuty na bakalářskou práci nadstandardně, ať již se jedná o zpracování pramene, nebo připojenou edici. Bakalářská práce Kateřiny Káchové, přinášející rozbor a edici zkoumaného dokumentu, tak představuje cenný příspěvek nejen ke studiu tohoto typu pramenů, ale vzhledem k začlenění do širšího kontextu i k dějinám raného novověku a dějinám vzdělání obecně. Ráda ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

Ve Wolfenbüttelu dne 28. srpna 2015

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.